
Frigör mer av ungas outnyttjade potential

– Ung Företagsamhet Västerbottens samhällseffekter

ung
företagsamhet

A Member of JA Worldwide

Alla måste få utveckla sin företagsamhet

Som regionchef för Ung Företagsamhet Västerbotten blir jag dagligen påmind om hur vår verksamhet stärker unga och gör skillnad, både i grundskolan och gymnasiet. Att vi som organisation utsågs till Årets samhällsaktör 2023, kategori ledarskap, och är en av tre finalister till Svenska Jämställdhetspriset är starka kvitton på det. Det här läsåret startade hela 1 128 gymnasieelever UF-företag i vår region – där ni möter många av dem här på UF-mässan. Det är inspirerande och ger framtidstro att följa deras resa under läsåret. Det är något vi är stolta över. Men vi behöver också uppmärksamma de som inte är här. Som inte får samma chans. Västerbottens outnyttjade potential.

För idag får inte alla möjlighet att driva UF-företag under sin gymnasietid eller utveckla sina entreprenöriella förmågor på grundskolan. Därmed får de inte med sig en rad erfarenheter och kompetenser som ökar deras möjligheter senare i livet. Även om vi är stolta över våra resultat vill vi göra mer.

Med den här rapporten vill vi lyfta hur ökat UF-företagande och entreprenörskap inom skolan kan bidra till en positiv samhällsförändring inom flera konkreta områden. Om alla fick samma möjlighet. Det skulle frigöra mer av den potential som finns hos Västerbottens unga och samtidigt stärka hela vårt samhälle och region.

/Julia Forsberg, regionchef Ung Företagsamhet Västerbotten

STATISTIK. Läsåret 2024/2025 arbetar vi bland annat med:

1 128

UF-företagare

57

gymnasielärare

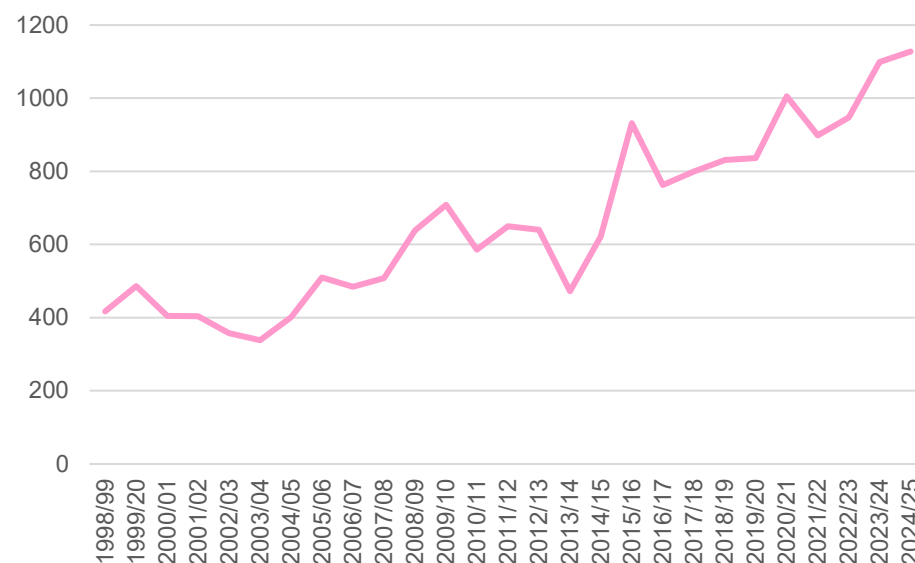
85

aktiva grundskolor

1 287

grundskollärare

STATISTIK. Antal UF-företagare per år i Västerbotten.

Entreprenörskap i skolan

Entreprenörskap i skolan innebär att elever ska utveckla kunskaper, förmågor och förhållningssätt som rustar dem för ett föränderligt samhälls- och arbetsliv och är inskrivet i såväl grundskolans som gymnasieskolans läroplaner. I fem av gymnasieskolans arton nationella program är ämnet entreprenörskap obligatoriskt, samtidigt som entreprenörskap särskilt nämns i examensmålen i ytterligare sex gymnasieprogram. Trots det, är det stora skillnader i tillgången till ämnet för elever över landet.

Vad är ett UF-företag?

Ett UF-företag är ett företag som startas, drivs och avvecklas under ett läsår på gymnasiet och kan drivas inom alla gymnasieprogram - kopplat till ett eller fler ämnen. Vanligen består ett UF-företag av tre till fem medlemmar som ska klara av fem obligatoriska moment för att bli intygsberättigade. Under resan har de stöd av lärare, en extern handledare och det regionala UF-kontoret.

Om rapporten

I den här rapporten har vi sammanställt den senaste statistiken om vår verksamhet, både regional och nationell. Vi presenterar även resultat ur våra senaste elev- och lärarundersökningar med totalt 5 501 respektive 778 svarande över hela landet samt forskning. Du hittar mer om våra resultat på vår sajt ungforetagsamhet.se eller genom att skanna QR-koden.

Innehåll

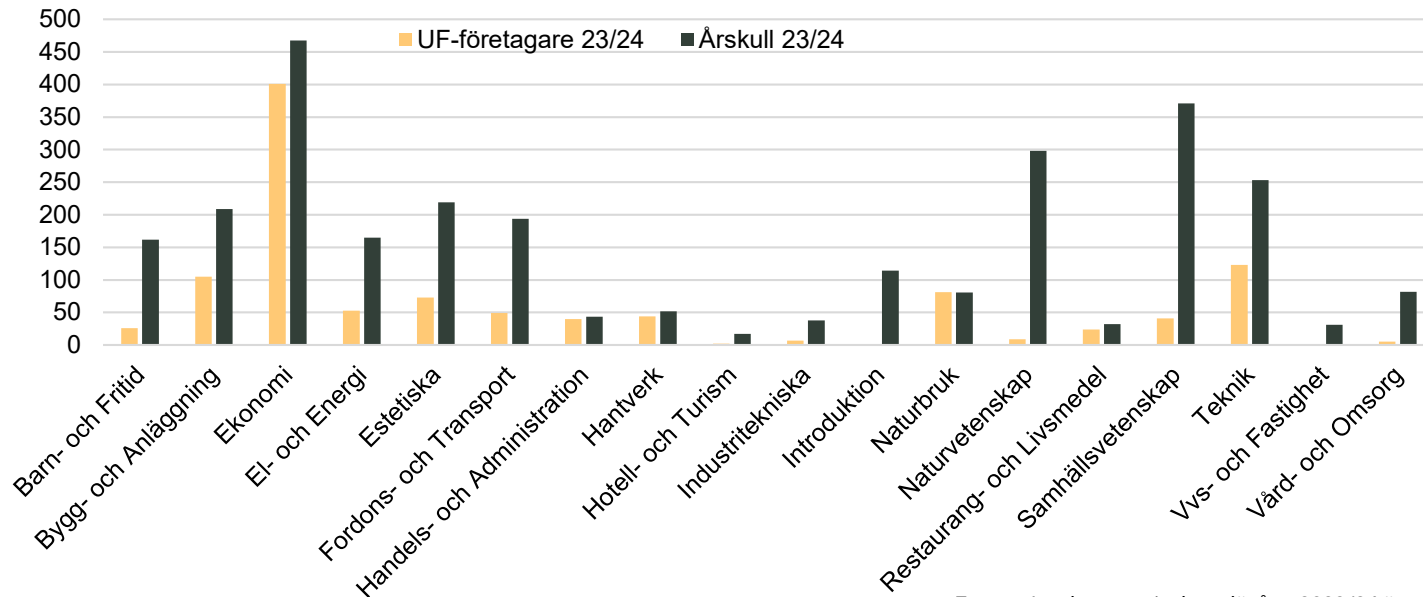
Stor potential för ökat UF-företagande i regionen	4
Ung Företagsamhet inom grundskolorna i regionen	5
Tidigt entreprenörskap ger större effekter	6
Jämnare spelplan och kortare startsträckor.....	8
En nyckel för att öka kvinnors företagande.....	10
Ökar viljan att starta och driva företag hos unga	14
Skapar ledare och drivna medarbetare	16
Det här behövs för att fler unga ska få frigöra sin potential	18

Stor potential för ökat UF-företagande i regionen

Vi verkar för att alla elever ska få chansen att driva UF-företag, och vi är givetvis stolta över att vi nationellt når elever från samtliga program. Samtidigt ser elevernas faktiska möjlighet att göra det olika ut beroende på vilken gymnasieutbildning de valt.

För att vi ska se åt vilket håll vi bör rikta våra ansträngningar använder vi oss av ett genomslagsmått, det visar helt enkelt hur stor andel av en årskull som driver UF-företag. I diagrammet nedan syns tydligt potentialen som finns för ett ökat UF-företagande i regionen.

STATISTIK. Antal UF-företagare och potential 2023/2024 i Västerbotten.

Fotnot: Antal gymnasieelever läsåret 2023/24 är hämtade från Skolverket, 8 mars 2024. Årskullen baseras på antal elever i årskurs 2+3 delat på 2, då det i synnerhet är i dessa årskurser man driver UF-företag.

Siffran vi vill förändra!

61%

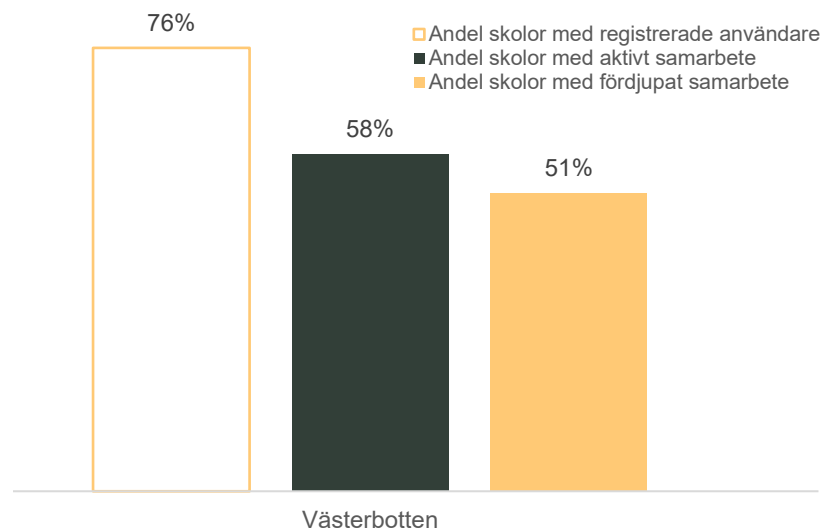
av gymnasieeleverna i Västerbotten får inte möjlighet att driva UF-företag.

Ung Företagsamhet inom grundskolorna i regionen

På ungforetagsamhet.se erbjuder vi grundskolepedagoger ett smörgåsbord av entreprenörskap men vi nöjer oss inte med att tillgängliggöra material - det ska också användas. Därför följer vi noga i vilken utsträckning grundskolor arbetar med oss.

I den första stapeln visas andelen "skolor med registrerade användare". Det är grundskolor där minst en lärare registrerat ett användarkonto på ungforetagsamhet.se. De skolor där minst en lärare använt våra läromedel eller minst en klass deltagit på någon av våra aktiviteter under det senaste året visas under stapeln "skolor med aktivt samarbete". Andelen skolor där ett flertal lärare återkommande arbetar med oss illustreras under "skolor med fördjupat samarbete".

STATISTIK. Andel grundskolor som arbetar med Ung Företagsamhet.

Siffran vi vill förändra!

49%

av grundskolorna i Västerbotten arbetar inte fördjupat med Ung Företagsamhets läromedel eller utbildningskoncept.

Tidigt entreprenörskap ger större effekter

I en tid där Skolverket larmar om sjunkande grundskolebetyg och hög skolfrånvaro kanske frågan om entreprenörskap i grundskolesystemet låter som en partsinlaga? Då är det viktigt att understryka några av de effekter som entreprenörskapsutbildning har på eleverna enligt forskning. För det första, entreprenörskapsutbildning stärker elevernas koppling till skolan och ökar deras engagemang i lärandet. Genom att arbeta med verkliga projekt utvecklar eleverna en känsla av meningsfullhet och motivation, som i sin tur skapar en positiv lärmiljö där eleverna känner sig inspirerade att utforska sina idéer och ta ansvar.

För det andra, tidig exponering för entreprenörskap främjar utvecklingen av viktiga livsfärdigheter som kreativitet, problemlösningsförmåga och självförtroende. Dessa förmågor är viktiga för såväl elevernas personliga som akademiska utveckling. Därtill visar studier att ju tidigare entreprenörskapsutbildning introduceras, desto större blir effekterna för eleverna.

Ung Företagsamhet ger grundskolor tillgång till en mängd läromedel, utbildningar och aktiviteter som är anpassade efter grundskolans styrdokument. Men framförallt är vi ute och utbildar, stöttar och inspirerar mängder av grundskolelärare varje år för att ge dem förutsättningar att ta entreprenörskapet vidare till sina elever.

Entreprenörskap - ju tidigare desto bättre

Studier visar att ju tidigare entreprenörskapsutbildning introduceras, desto större blir effekterna för eleverna. Forskning visar även att ju oftare elever möter entreprenörskap under sin utbildning, desto troligare är det att de senare väljer att bli entreprenörer eller att arbeta med innovation i ett etablerat företag.

Ökar motivation och skolengagemang

Undervisning i entreprenörskap bygger på elevfokuserade och praktiska undervisningsmetoder. Detta bidrar till att ge elever entreprenöriella färdigheter. Positiva effekter är även att eleverna blir mer motiverade till att lära och att stärka sina relationer till klasskompisar och lärare. Detta får dem att känna sig mer delaktiga i skolan.

3

Ökar akademiska prestationer

Tre studier utförda av norska forskare har visat att entreprenörskapsutbildning ökar akademiska prestationer, både sett till betyg och det akademiska självförtroendet.

Brygga mellan skola och arbetsliv

Entreprenörskap möjliggör samverkan mellan skola och arbetsliv på ett enkelt sätt vilket kan skapa motivation för eleverna, enligt Skolverket.

Närvaron höjdes mycket och det var en kul stämning när fler var här än vanligt. Vi jobbade även med det efter skolan, hemifrån. Jag lärde mig skriva texter, fler ord och mycket om globala målen och biologi som jag inte var intresserad av innan.

Det möjliggjorde för alla elever att ta mer plats och öka sitt självförtroende. Det motiverade både elever som annars tycker skolan är tråkig och behöver mer stöttning för att ta sig hit och de som vill utvecklas ännu mer och kanske annars får stå tillbaka lite.

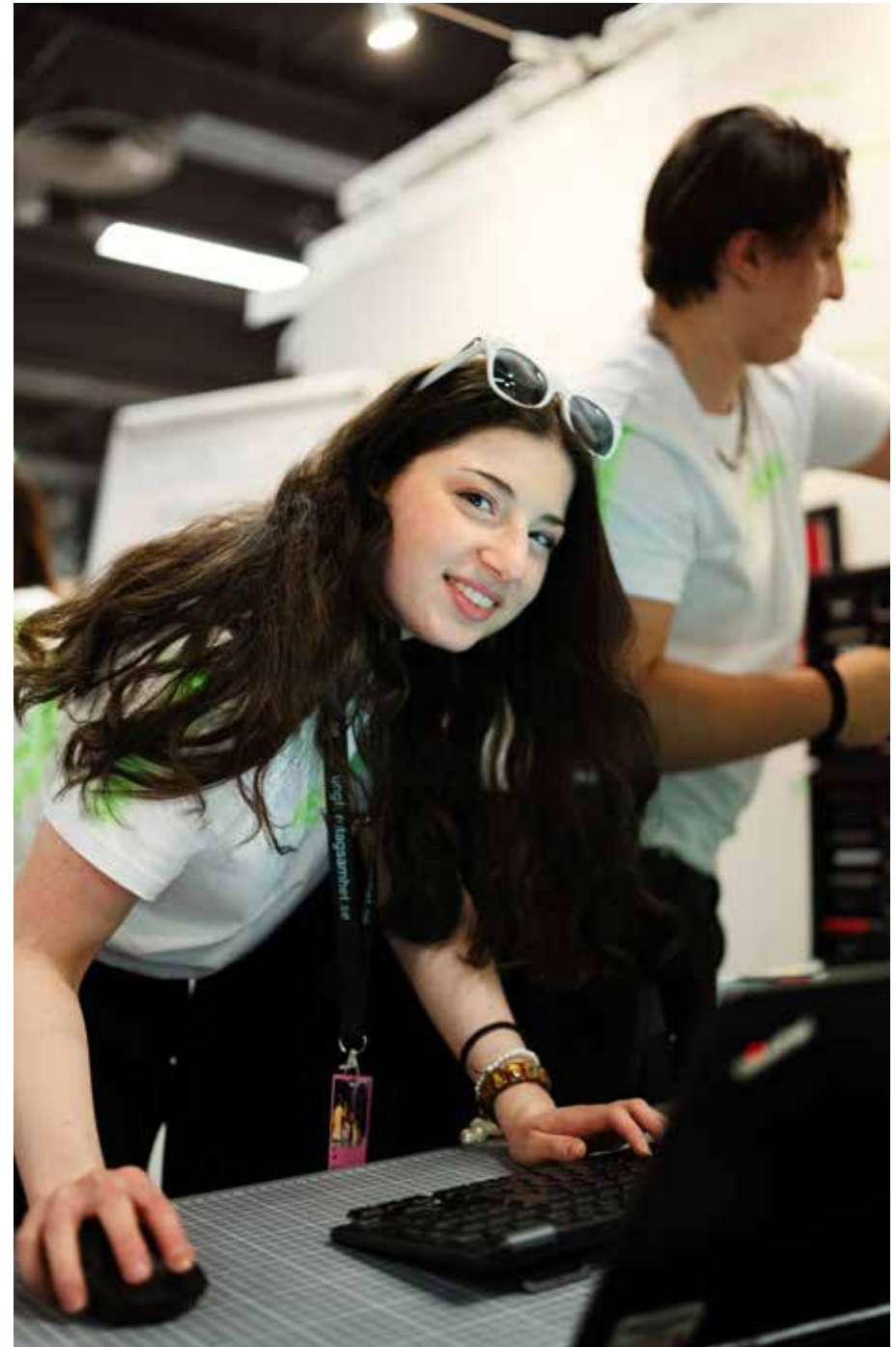
Filip Krstic och läraren Joumana Suljanovic om hur det var att, tillsammans med övriga elever i årskurs 5, arbeta med utbildningskonceptet Globala utmaningar.

Jämnare spelplan och kortare startsträckor

Att skolan ska vara såväl kompensatorisk som samhällsstärkande är nog de flesta rörande överens om, samtidigt är likvärdighetsfrågan en återkommande punkt i den svenska skoldebatten. Här rymmer utmaningar som kräver en rad insatser och ny forskning visar att just UF-företagande är en konkret metod för att jämna ut spelplanen bland unga.

Forskningsledare Kåre Moberg bekräftar att UF-företagande som generell insats höjer entreprenöriella kompetenser oberoende av gymnasieprogram. Men det är samtidigt en metod som har visat sig särskilt effektivt bland elever med lågt akademiskt självförtroende och elever från icke-akademiska hem. Att UF-företagande kan ha positiva effekter och därmed minska startsträckorna för unga inom skola och samhället är något som ligger i linje med annan forskning om entreprenöriellt lärande menar Kåre Moberg.

– Låg akademisk självkänsla kan ofta leda till att unga får problem i skolan. Insatsen med UF-företagande blir något annat än vanlig skolundervisning, där får eleverna arbeta med andra talanger och lärarna behöver omvärdera sina elever. Det är häftigt att se, säger Kåre Moberg.

Minskar ojämlikhet vad gäller socioekonomiska skillnader i skolan

UF-företagande har en speciellt positiv påverkan på elever som kommer från icke-akademiska hem och elever med lågt självförtroende vad gäller akademiska prestationer enligt ny forskning. Det ger elever möjlighet att använda sig av andra talanger än traditionella undervisningsmetoder.

53%

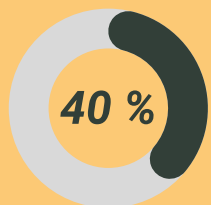
av eleverna upplever ökat självförtroende genom sitt UF-år enligt vår elevundersökning.

5

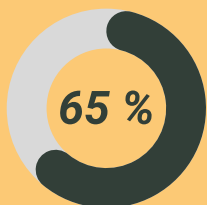
vanligaste orden när eleverna summerar sitt UF-år, enligt vår elevundersökning är lärorikt, kul, roligt, spännande och intressant

UF-företagandets effekter på elever

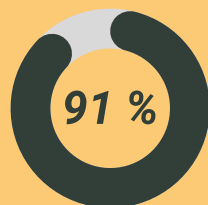
Andel lärare som instämmer i påståendet enligt vår uvärdering.

Ökar sin skolnärvaro.

Får energi och motivation.

Upplever att de får göra något som är på riktigt.

Jag ser hur elevernas självförtroende och motivation ökar när de arbetar med egna idéer och projekt inom ramen för UF-företaget. Det är särskilt viktigt för exempelvis elever som känner sig utanför och saknar motivation i de traditionella skolämnena.

Om man uppmuntrar eleverna att identifiera och lösa problem i olika branscher eller lokalsamhällen så främjar man en känsla av samhällsengagemang. Eleverna ser sig själva som aktiva deltagare i samhällsutvecklingen.

Sanjay Punj, UF-lärare, om de effekter han ser hos sina elever genom UF-företagandet.

En nyckel för att öka kvinnors företagande

Att fler kvinnor startar och driver företag är avgörande för att stärka Sveriges konkurrenskraft, innovation och hållbara utveckling enligt Tillväxtverket. I en rapport till regeringen lyfter de bland annat att entreprenörskap bör integreras tidigt i utbildningen, från grundskolan, för att göra företagande lika självklart för kvinnor som för män. Dessutom står det att förebilder spelar en viktig roll som inspiration, men den högpresterande entreprenören porträtteras ofta i en startup-miljö med snabb tillväxt, vilket kan höja trösklarna för många.

En ny treårig studie visar att UF-företagande har en speciellt positiv påverkan på kvinnor och kan därför vara en effektiv insats för att minska könsrelaterad ojämlikhet inom entreprenörskap och företagande. Tidigare forskning visar att kvinnor med UF-bakgrund är 80% mer sannolika att starta aktiebolag.

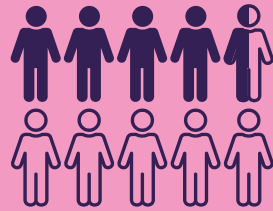
Genom UF-företagande utvecklas finansiella kunskaper och förmågan att bygga nätverk, vilket ofta ses som hinder för kvinnors entreprenörskap. Samtidigt utmanas stereotypa bilder av en entreprenör genom att vi strategiskt och medvetet dagligen lyfter en bredd av förebilder. Vi ser även att betydligt fler kvinnor både driver UF-företag och tar chefsroller i dessa jämfört med det privata näringslivet. Ung Företagsamhets evidensbaserade metoder främjar alltså en mer likvärdig skolgång och på sikt ett mer inkluderande, jämställt näringsliv och samhälle.

Stor program-potential

Det finns flera program med stor potential för att stärka kvinnors entreprenörskap och företagande. Fyra av dessa är samhälls-, estet-, vård- och omsorg- och naturvetenskapliga programmet.

Högre andel tjejer

Av de 40 892 gymnasieelever som startade UF-företag i Sverige läsåret 2024/2025 är andelen kvinnor/män nästan jämnt fördelat (45/55 %). Enligt Ekonomifakta är omkring var fjärde av Sveriges cirka 500 000 företagare kvinna.

80%

Startar oftare eget

Forskning visar att kvinnor med UF-bakgrund är hela 80 procent mer sannolika att starta aktiebolag än de som inte fått samma möjlighet.

Jag hade inte startat eget så snabbt utan UF-året. Efter det är inte barriärerna så höga.

Ida Norström, grundare av Energy Effective Solutions, som drev UF-företag på el- och energiprogrammet.

UF-företagande minskar könsrelaterad ojämlikhet

En ny treårig forskningsstudie visar att UF-företagande har en speciellt positiv påverkan på kvinnor och kan därför minska könsrelaterad ojämlikhet inom entreprenörskap och företagande.

55%

Fler kvinnor tar chefsposition i UF-företag

Av UF-företag med både män och kvinnor hade 55 % en kvinna som vd/företagsledare läsåret 2024/2025. Enligt SCB är 3 av 10 chefer (33 %) inom det privata näringslivet.

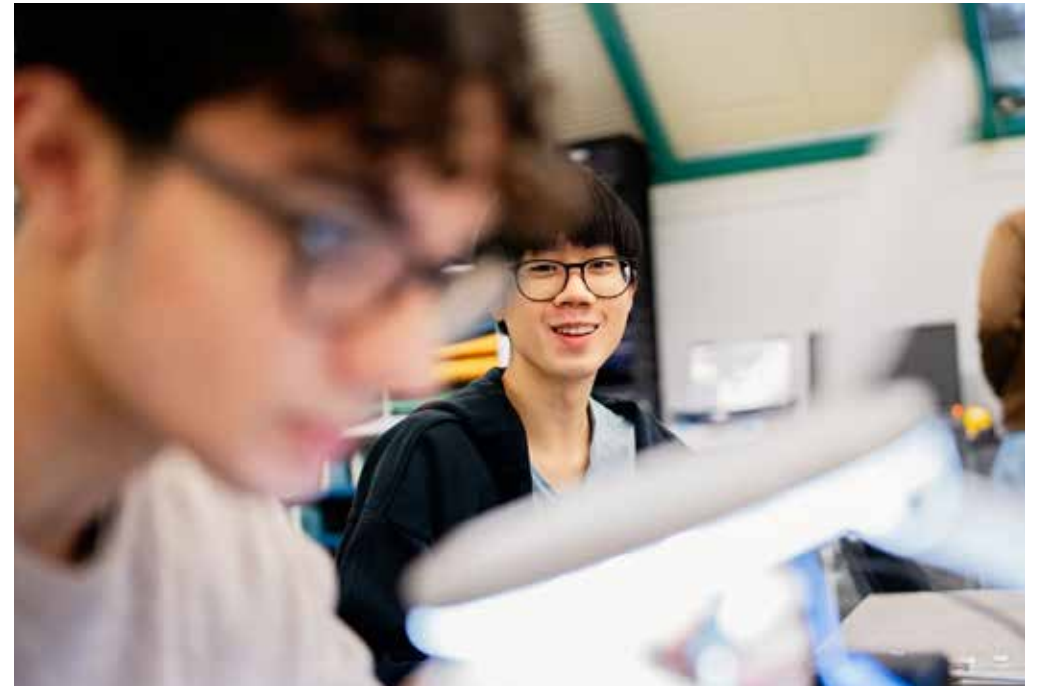
Finalist till Svenska Jämställdhetspriset

Av 60 nominerade bidrag utsågs Ung Företagsamhet till en av tre finalister till Svenska Jämställdhetspriset 2025 för vårt arbete med att främja jämställdhet redan i klassrummen genom entreprenöriellt lärande.

”

UF-företagandet gör att alla bitar faller på plats, det hjälper eleverna att förstå ämnenas vikt och hur de har nytta av dem. Det finns många elever som annars har en passiv position i skolbänken men när man exempelvis säger att de ska skriva sin affärsplan så blir de mer aktiva.

Isak Strömberg, UF-lärare.

Ökar viljan att starta och driva företag hos unga

Ett livskraftigt entreprenörskap är avgörande för regional tillväxt i en snabbt föränderlig värld, där nyföretagande är en viktig del. Svenskt Näringslivs rapport "Betydelsen av unga och växande företag" visar att företag yngre än fem år är viktiga för tillväxt genom att stå för en stor andel av nettotillväxten av jobb, driva innovation och utveckla lokalsamhällen. Dessa företag utmanar etablerade aktörer och bidrar till innovation även i befintliga bolag. Nya företag, oavsett om det är en cykelbutik eller ett café, ökar även en stads attraktivitet och livskvalitet.

Forskning visar att UF-företagande ger tydliga positiva effekter när det gäller företagande hos unga. Tidigare UF-företagare startar oftare företag – som både överlever i högre grad, har högre omsättning och anställer fler personer. De skapar alltså viktiga jobb och skatteintäkter. I våra undersökningar uppger både UF-elever och UF-lärare att UF-året stärker deras kunskaper om företagande och intresse att driva eget företag i framtiden.

Genom vårt nätverk UF alumni, för tidigare UF-företagare, ger vi även dessa unga entreprenörer fortsatt personlig utveckling, drivkraft att växa och ett unikt kontaktnät inom näringslivet och med andra drivna unga personer.

20%

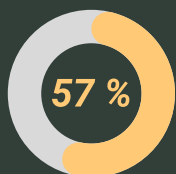
högre sannolikhet att
UF-alumner startar
företag, enligt forskning.

20%

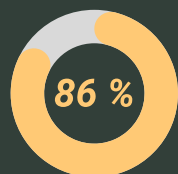
högre omsättning i snitt
i UF-alumners aktiebolag,
enligt forskning.

UF-företagandets effekter på elever

Andel elever som instämmer i påståendet.

Mer intresserade
av att driva
företag i framtiden.

Större kunskap
och insikter
om företagande.

Vill starta företag

Var sjunde elev
uppgår att de tror
att de driver företag
inom två år enligt vår
utvärdering.

9 av 10

lärare i vår undersökning uppgår att
Ung Företagsamhet bidrar till att Sverige
över tid får fler livskraftiga företag och
fler företagsamma individer (93%) och att
eleverna lär sig förstå vad det innebär att
driva ett företag (90%).

*UF-året gav nya perspektiv och en
realistisk bild av att driva företag,
det är inte alltid enkelt men kul.
Jag fick testa förmågor som jag
inte gjort innan och gå från idé till
handling. Det var det som gjorde
att jag vågade ta steget och driva
den här idén vidare.*

Janna Naser, som tillsammans med William
Khzouz, driver Alga Insulation som tar fram en
miljövänlig isolering av alger och tång.

Skapar ledare och drivna medarbetare

Kompetensförsörjning är en stor utmaning för tillväxt hos många arbetsgivare. Enligt Tillväxtverkets rapport "Företagens villkor och verklighet 2023" vill tre av fyra företag växa trots ekonomiska utmaningar. Men över tre av tio företag ser brist på lämplig arbetskraft som ett stort hinder, kopplat till både orts- och individspecifika faktorer som utbildning, kompetens, erfarenhet och attityd.

Även här spelar UF-företagandet en viktig roll. I en tid där AI snabbt förändrar arbetsmarknaden kommer mänskliga kompetenser bli än mer hårdvaluta. Ny forskning visar att UF-företagande utvecklar dessa viktiga entreprenöriella förmågor – oavsett gymnasieprogram. Våra undersökningar visar även att det stärker elevernas självförtroende, motivation och självledarskap och lärarna uppger att det kraftigt ökar deras möjligheter att få anställning i framtiden. Det stärker tidigare forskning som visar att tidigare UF-företagare har färre arbetslöshetsdagar och högre sannolikhet att bli chefer.

Även här ger vi genom vårt nätverk UF alumni, för tidigare UF-företagare, fortsatt personlig utveckling, ett unikt kontaktnät inom näringslivet genom exempelvis en jobbplattform och drivkraft att växa.

UF-företagandet stärker flera viktiga förmågor

Andel elever som instämmer i påståendet.

20%

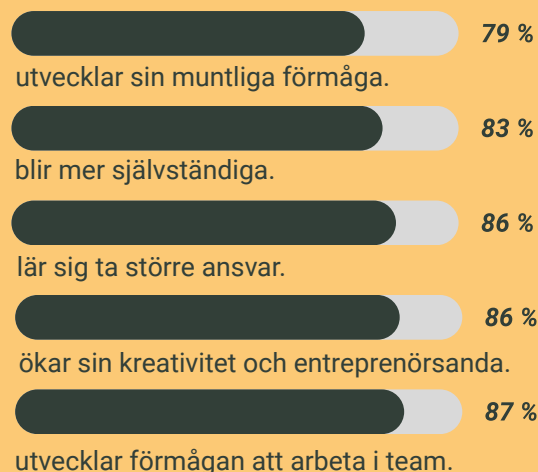
lägre antal arbetslöshetsdagar för tidigare UF-företagare 16 år efter examen, enligt forskning.

44%

högre sannolikhet att UF-alumner blir chefer, enligt forskning.

Flera effekter av UF-företagandet enligt lärarna

Andel lärare som instämmer i påståendet att eleverna:

Utvecklar entreprenöriella kompetenser – oavsett gymnasieprogram

En ny treårig forskningsstudie visar att UF-elever, oavsett om de går på ett yrkes- eller högskoleförberedande program, upplever att de har utvecklat entreprenöriella kompetenser i signifikant högre grad än elever i kontrollgruppen.

8 av 10

lärare (80%) uppger att de tycker att eleverna blir mer anställningsbara genom att driva UF-företag, enligt vår undersökning.

Jag har till exempel inga problem att stå på en scen och tro på mig själv, pitcha fick vi ju göra mycket under UF-året och att kunna nätverka har jag nytta av fortfarande. Att ständigt leta förbättringar och lösa problem är kunskaper jag använder dagligen.

Jag ser mig fortfarande som en entreprenör, eller intraprenör. Trots att jag är anställd så har jag stor passion för att vara en del av att driva företaget framåt, på ett lönsamt och hållbart sätt.

Simone Rishede har fortfarande dagligen nytta av sitt UF-företagande - nio år senare och i en annan bransch.

Så kan fler unga frigöra mer av sin potential

I den här rapporten har du lunnat läsa om hur Ung Företagsamhet är med och bidrar till en positiv samhällsutveckling. Problemet? Att alla inte får samma möjlighet. Det vill vi ändra på.

Ung Företagsamhet i Västerbotten och nationellt kommer att fortsätta kämpa för att frigöra mer av den potential som finns i våra barn och unga – för ett samhälle där alla unga får utveckla sin företagsamhet. Vi gör det genom att samarbeta med regionens skolor, och vi gör det tillsammans med våra partners. Men vi behöver också växa.

När vi ges nya former av stöd eller att politiska beslut som stärker entreprenörskap inom skolan tas öppnas nya möjligheter, och det finns många saker vi vill göra, både regionalt och nationellt. Här kan många parter bidra och göra skillnad tillsammans.

Tack till alla lärare, till alla er som ställer upp som rådgivare till ett UF-företag, till er som är som hjälper oss i vårt arbete. Tillsammans är vi en kraft som frigör outnyttjad potential, både för individen och för Västerbotten.

/Julia Forsberg, regionchef Ung Företagsamhet Västerbotten

Vad vi vill!

Regionalt

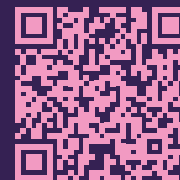
- Att det finns en strategi för entreprenörskap i skolan i samtliga kommuner i Västerbotten
- Att fler skolor väljer att erbjuda UF-företagande så att alla unga får chansen oavsett vilket gymnasieprogram de väljer
- Att kunna anställa en till person för ökad närvaro i skolorna i Västerbotten.

Nationellt

- Att entreprenörskap som ämne blir obligatoriskt på alla gymnasieprogram
- Att regelverket för UF-företagare förenklas
- Att entreprenörskap finns i ämnen inom grundskolan (exempelvis samhällskunskap och teknik)
- Att entreprenörskap och företagande förtydligas i examensmålen, framför allt på yrkesprogrammen.

Investera i ungas potential

Som partner till Ung Företagsamhet säkerställer du att Västerbotten och Sverige är mer och bättre rustat för framtiden. Vi verkar och utbildar för en framtid med fler företag, mindre arbetslöshet och en levande landsbygd. Detta är dock inte möjligt utan investeringar från det privata näringslivet.

Ett samhälle där alla unga får utveckla sin företagsamhet

Sedan 1980 har Ung Företagsamhet utbildat barn och unga i entreprenörskap. Vi är en ideell och politiskt obunden organisation, som finns över hela landet.

Vi finns på sex av tio grundskolor i Sverige där vi erbjuder elever och lärare våra läromedel, utbildningar och inspirerande möten. Var tredje elev som idag går ut gymnasiet har drivit ett UF-företag och totalt har över 640 000 gymnasieelever drivit UF-företag sedan vi grundades. Vi driver även vårt nätverk UF alumni som ger unga entreprenörer, tidigare UF-företagare, personlig utveckling, drivkraft att växa och ett unikt kontaktnät.

Vi inspirerar och tränar unga att i skolan utveckla sitt entreprenörskap och sina företagsamma förmågor – för en positiv samhällsutveckling. Vår vision är ett samhälle där alla unga får utveckla sin företagsamhet.

Det vinner både de unga och samhället på.

Scanna QR-koden om du vill du veta mer om oss.

